

ACC. N:R M. 13745: 1-9.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Bengt Salomonsson, Lund*
Härad: *Herrestad* Berättare: *Hjalmar Parada, Tomelilla*
Socken: *Herrestad* Berättarens yrke: *f. d. smedmästare*
Uppteckningsår: *1955* Född år *1883* i *Benestad*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-9.

LuF: 73.

Skriv endast på denna sida

LUF 73

ACC. N:R M. 13745/1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Så fort befolkningen började förbättras jord-
bruket. Man började odla soerbeton omkr. 92-94,
även innan, redan på 80-talet öhade skördarna.
Man hade infört bättre metoder och många unga
var på folkskola. Man kan inte påstå att godsen
var föregångare. De bättre skördarna med förbättrad
ekonomi. - För i tiden odlade man råg, havre och bland-
säd. Så som soerbetonerna och rotfrukter vilket hade
med sig att det blev större cirkulation: välförhållanden.
Förbrukningen reducerades, mjölkproduktionen steg och
svinens antal ökade. Endast oländig mark låg som
äng och ingen större förändring har inträffat därutöver.
Man kan säga att det var befolkningen som ändrade på
den gamla cirkulationen med tiden. - I medd. varandorn
förhållanden mätning, på 60-70-talet använde medd:s fader
och farbror mätning. - Rördikning började på 50-
60-talet vid godset som hade tegelbruk. - Medd.
kom 1899 till Högstads, där fanns det sjöbruk.

läggare på godset och hos många bönder, även mindre jordbrukare, många år efter. Då hade man också Överensplojar men sedan kom Oliverplojen i början på 1900-talet. Ängströskor fanns 1899 men medd. har ett sådant även som påg i Allevad omkr. 1895. Godset var först när det gällde maskiner. - Lantbruksskolan och mest utbildningar hade stor betydelse som impuls-givare, ty bönderna var nyfiken och ville pröva på nytt. Tidningarna var av mindre betydelse i detta hänseende. - Någon särskild bland bönderna kan inte nämnas som föregångsman, i och med utodlingen kom i gång började alla ändra sina jordbruksmetoder. En Hallström kan nämnas. Han och några andra bönder var tillslutundare till att mejeriet grundades omkr. 90-92. - Ingen inflyttning av personer långt bortifrån förekom - Förelsholan var grundläggande för bildningen, den har påverkat folk och öppnat ögonen, de gamla lärarna skulle bedras mer. -

ACC. N:R M. 13745:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sten hade stor betydelse som handelsplats. Stads-
resorne gav också nya intryck. - Bara grevens och
prästens hade umgänge i staden. Sen flyttade många
dit när de sluta opp och barnen flyttade till staden
och blev en förbindelselänk. Högsta gillen var den
enda form av umgänge som förekom mellan her-
shap och bönder. Man fick mer pengar, och
handlade mer. Strax medd. kom till Högstaden
hade stathallarna 125 kr i lön plus omkr. 600 kg
säd, fri bostad och illebrand och mjölk. Dock fanns det
en familj med sex barn och fader var stathall, som
när hustrun dog 1935 hade sparat 7000 kr. Deras
enda bärkonst var vinsten av tvorne får. - Ar-
löningen har alltid utbetalats i kortanter vad medd.
kan minnas. Staden upphörde omkr. 10 år sen. -
Den första handelsboden kom först 10 år efter medd.
flyttade till Högstaden. I Baldringe satte en handlare
upp på 90-talet. Han hette Ola Borg. Många stads-

ACC. N:R M. 13745:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

resor blev därigenom billigare. Handlaren hade mest
och vagn och höjde omkring och silde. Fisk, sill, var
den enda varan som var ny som handlaren tillhand-
höll. Det blev inte så mycket köpt, man hade inte
räd att ödsla pengar. - Till en del har goda år
inverkat på maskininköper. Medd. var själv ombud
för jordbruksredskap. Bara en köpte så skulle de
andra också ha. - Byråstämme har förekommit i förs
och försars tid. I Högested höll de till vid Narra-de
i fria luffen. Byråstämman har antagligen upps-
trött före 70-talet. Upphöjde därför att kommunal-
lagarna kom. - Smedjan är byggd 1863, då flyttades
gäddarna och ut, under åren 61-63 och ant. upphörde
byråstämman då. Aldermansgille vet medd. inget om. By-
handlingarna har outagligen flyttats till storkommun-
arkivet. - Andelsföreningar fanns. Fröskföreningarna
började i början av 1900-talet. 1899 bildades den första
som hade en ångtrösk. Tjurföreningarna kom senare.

ACC. N:R M. 13745:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En del fröshöfveringar består ännu, bl.a. den s.k. hus-
männen. De flesta har dock försvunnit. - Vårt
lantbruk lagade sina vägar, vilket avnyttades av
länsmannen. Detta fortsatte till 1920 då vägstyrelsen
kom till - Järnvägen byggdes i början av 90-talet. Eslös-
banan var tidigare, omkr. 1865. Billiga frakter gjorde
att järnvägen användades till timmertransporter. Man
reste och billighetsresor anordnades på 90-talet. Malinö-
borna kom hit ut på ulfsåder. - I Benestad fanns
en lantbrevbärare som kom varannan dag, senare
blev det daglig post. I Högestad var det daglig post
genom att greven tog hem posten varje dag. Postman
har funnits så länge med. han minnas. - I
Benestad har funnits gästgiveri, som slutade omkring
1892. Det låg nära Tomelilla. Gästgiveriet drogs in. ~~†~~
Folk opponerade sig mot gästgiveriet, lösdrivare och likn.
samlades där, det var ofta dagsmål. Medel för att det
var därifrån som det drogs in. Inget skjutskåp utom

hos gästgivaren - Inga bänningar förekom. - Ingen
övergång från jordbruket till andra yrken var vanligt
men barmen gjorde det ofta. - På 1880-90-talen reste
många ungdomar till Amerika. Arbetsförhållandena
var ej tillfredsällande och tjänsterna var dåliga. Ingen
emigration senare. - På 1860-talet byggde man i Kloje-
stad stabila tegellhus som skilde sig från böndernas
hus. Även i Benestad gick man ifrån lerväggar och
sådant. Bönderna byggde både nytt och reparerade.
Möbleringen ändrades, folk hade varit ute och sitta. Man
fick från överklassen, när välmågan steg sökte man
nya efter. Man köpte nya möbler hos möbel-
snickarna, sen kom möbelhandlarna som började på
90-talet i stan. - Gardiner, tapeter och brötspis har
funnits så länge medd. kan minnas. - Bruket att
äta många mål mat om dagen försvann i början
av 1900-talet. - Kristidens har inte medfört något be-
stående vad medd. kan minnas. - För firades varje

födelsedag hemma. Gästerna började på eftermiddagen vid
fyratiden men så fick folk inte tid att se sig av
tidigt så fick det bli på kvällen. — För en 20-års sen
började man ha begravningmiddan utanför hemmet.
Bröllop firades också hemma. — Man gav inte presenter
så mycket för, det började så smått i början på 1900-talet.
Innan gav endast systrar varandra och inom familjen. —
För i tiden dansade man på jordbana, då höll man
sig hemma omkring, nu är det ovanligt. — Förhåll-
andet tjänare husbonde har förbättrats, nu är rang-
skillnaden borta. Förhållandet mellan hantverkare och hus-
män har inte förändrats. — För var man många om
en tidning, det var Lystads Allehanda. Man höll också
Fäderneslandet, på att den kunde skälla på folk, den var
man Hom. Senare höll med. Dagens Nyheter och Lystad
Allehanda. — Det var modernt med bokauktioner
på 90-talet. Söden biblioteket kom senare till. På auk-
tionerna då frikom alla slags böcker, romaner och histor-

iska romaner. - Lärarna hade stor betydelse för hur
mycket man sjöng. Ofta sjöngs det på gillen gemensamt.
I medd:s ungdom sjöng man ofta. På 1910-talet var
det slut på sången, man blev äldre. Ibland sjöng
folket när de gick från arbetet på kvällen. - Poesi-
böcker var vanliga på 90-talet och början av 1900-
talet. Man diktede gjätor till dem eller tog från
diktare. - När man var småg höjde man gärna
på hur det var i gammal tid. Ungdomen
lyssnade gärna som den gör än. - Det var inte
många som trodde på det övernaturliga i min
barndom. - Klasserna i folkskolan var stora förr i tiden,
på 70-80-talen, småskolan undervisades till sammans med
de större barnen. Det skildes åt på 80-talet. Medd. fader
var skollärare. Det är ingen skillnad mellan nu och förr
vad gäller resultatet av undervisningen, snarare är det
sämre nu. Högre skolor besöktes inte förrän i senare tid.
Medd. barn har vidgått i läroverk, som är skollärare,

ACC. N:R **M.** 13745:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

dottern bitr. husmor vid Lunds kas. Nu går även arbetar-
barn i skolor. — Kyrkorgängen är sämre nu än för,
den försämrades redan på 1800-talet. Det var prästernas
eget fel, de ville hålla folket nere och följde inte
med sin tid. Många gick för i kyrkan av tvång el-
ljänarne, genom arbetarrörelsen blev deras beroende av
husbondefolket mindre. — Han varit med om två
husförhåll i sin ungdom i Benestad, det var bland
de sista som hölls. — Inga värdelser och läsare har
funnits i Högestad, men i några andra socknar
funns några på 1870-talet.